

Barne- og likestillingsdepartementet, fastsatt juni 2018 (etter lov 16. juni 2017 nr. 48 om adopsjon, som trer i kraft 1. juli 2018).

Q-1246.Veiledningshefte om utarbeidelse av sosialrapport ved søknad om adopsjon

Innhold

1	Innledning.....	2
2	Barn som frigis for adopsjon	2
3	Utredningen.....	3
3.1	Utreders rolle.....	3
3.2	Nærmere om samtalen med søkerne.....	3
4	Temaer som skal belyses i sosialrapporten.....	4
4.1	Utdanning og arbeid	4
4.2	Økonomi, boligstandard og bomiljø	4
4.3	Vandel	4
4.4	Fysisk og psykisk helse hos søkerne og eventuelle barn i familien	4
4.5	Bakgrunnen for adopsjonsønsket	5
4.6	Søkernes syn på ventetiden	5
4.7	Søkerens oppvekst.....	5
4.8	Ekteskap/samboerskap og familieliv	5
4.9	Nettverk, sosialt miljø og interesser.....	6
4.10	Søkers alder	6
4.11	Kunnskap om og forståelse for adoptivbarns behov.....	7
4.12	Enslige søkere	7
4.13	Særlig om nasjonal spedbarnsadopsjon.....	8
5	Søkernes underskrift	8
6	Vurdering og anbefaling	8
6.1	Om utredningsprosessen	8
6.2	Utredningsenhetens underskrift og stempel	9
6.3	Vurdering – søknad om forhåndssamtykke.....	9
6.4	Anbefaling - søknad om norsk spedbarnsadopsjon	9

1 Innledning

Barne-, ungdoms- og familieetatens regionkontor (Bufetat) sender saken til utredning når de har sjekket at alle dokumenter som skal legges ved søknad om adopsjon er mottatt, og saken vurderes som aktuell og klar for utredning.

Denne veilederen skal benyttes ved utarbeidelse av sosialrapport ved søknad om forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet og ved søknad om nasjonal adopsjon av spedbarn.

Hvis det søkes både om forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet og norsk adopsjon av spedbarn, skal det utarbeides to sosialrapporter. Sosialrapportene skal i det vesentligste legge de samme faktaopplysningene om søkerne til grunn.

Utredning skal benytte veilederen og de skjemaer og maler (utredningsverktøy) som er utarbeidet og godkjent av Bufdir. Andre utredningsverktøy kan ikke brukes uten særskilt godkjenning fra Bufdir.

Fosterhjemtjenesten i alle regioner i Bufetat (utredningsenhetene) har ansvar for å utrede adopsjonssøkere. Bufetat har ansvar for å avgjøre adopsjonssøknader.

Sosialrapporten er et viktig grunnlag for Bufetats avgjørelse av en adopsjonssøknad. Ved adopsjon fra utlandet skal sosialrapporten også gi god veiledning og informasjon om søkerne til myndighetene i barnets opprinnelsesland når de skal behandle adopsjonssaken og velge foreldre til barnet.

For søkere som har søkt om adopsjon tidligere, skal det utarbeides en ny og fullstendig sosialrapport.

Fra 1. juli 2018 må alle søkere ha deltatt på adopsjonsforberedende kurs før adopsjonssøknaden sendes inn, med mindre søker tidligere har adoptert fra utlandet eller allerede har gjennomført slikt kurs. Formålet med kurset er å gi søkere innsikt i hva som kreves av dem som adoptivforeldre, forberede dem til å ta imot barn og til å møte eventuelle utfordringer under barns oppvekst. Det vil være naturlig å komme nærmere inn på de ulike temaer som ble tatt opp på kurset og som særlig har opptatt søkerne.

2 Barn som frigis for adopsjon

Antall barn som blir adoptert fra utlandet har gått ned de siste 10 årene. Ventetiden for adoptivsøkere er i mange tilfeller lang, og barna som frigis for utenlandsadopsjon er blitt eldre. Utviklingen og ny kunnskap om adoptivbarns behov, viser at mange av barna har behov for ekstra støtte og oppfølging.

Det er ulike og ofte flere grunner til at barn frigis for adopsjon. Uavhengig av årsaken har alle adoptivbarn en felles erfaring ved at de har opplevd minst ett tap av omsorgspersoner. Mange har opplevd flere brudd og mistet både biologiske foreldre og andre omsorgspersoner.

De fleste adoptivforeldre til utenlandsadopterte barn, må være oppmerksomme på at tidligere opplevelser vil kunne prege barnet gjennom hele livsløpet. Noen barn kan også ha mer omfattende vansker eller skader enn det som kommer fram i opplysninger fra opprinnelseslandet. Informasjonen om barnets bakgrunn er ofte mangelfull. I noen tilfeller blir barnet levert anonymt på et offentlig sted, til et barnehjem eller en myndighet. I slike tilfeller vil det ikke foreligge noen opplysninger om barnet før det kom til barnehjemmet eller ble tatt hånd om av myndighetene.

Mange barn blir adoptert bort fordi foreldrene er i en vanskelig livssituasjon eller har manglende ressurser og mulighet til selv å ta seg av barnet. Det kan være unge mødre som er blitt gravide som følge av for eksempel seksuelle overgrep, eller mødre som plutselig står i en svært vanskelig situasjon og ikke ser at de kan klare å ta seg av barnet selv. Barnet kan ha ukjent far og moren står alene om omsorgen og beslutningen om å adoptere bort barnet.

Barnevernmyndighetene i opprinnelseslandet kan også ha overtatt omsorgen for barnet. Det kan være fordi foreldre av ulike grunner har overlatt barnet til seg selv, for eksempel for å kunne skaffe penger til familien. I andre saker kan barnet ha blitt utsatt for alvorlig omsorgssvikt og mishandling i så alvorlig grad at myndighetene griper inn. Barnet kan også av andre grunner ha blitt plassert i et barnehjem og hatt liten eller ingen kontakt med sine foreldre. Mange av barna er understimulerte og kan være underernærte når de kommer til adoptivforeldrene.

Søkere som får forhåndssamtykke, blir nå godkjent for å adoptere ett barn under 5 år eller to søsken som begge er under 5 år. Det er viktig at utreder gjennomgår med søkerne hvilke utfordringer adoptivbarn kan ha, og hvilke betydning det kan få for barna og dem som adoptivforeldre i hele barnets oppvekst. Hvilke refleksjoner, holdninger og innsikt søkerne har om dette skal beskrives i sosialrapporten.

3 Utredningen

Når Bufetat, har mottatt en adopsjonssøknad, blir den gjennomgått og vurdert. Hvis det er behov for utfyllende opplysninger, for eksempel om søkeres psykiske eller fysiske helse eller forhold knyttet til vandel, innhenter regionen nødvendig dokumentasjon før saken sendes til utredningsenheten.

Utredningsenheten skal utrede søkerne og utarbeide en sosialrapport, som består av en faktadel og en vurderingsdel. Faktadelen skal gi informasjon om søkerne og en beskrivelse av søkers synspunkter og vurderinger. I vurderingsdelen skal utreder gjøre rede for utredningsprosessen og sine vurderinger av søkerne på grunnlag av samtale og inntrykk de har gitt.

3.1 Utrederens rolle

Det kan være flere årsaker til at søkere ønsker å adoptere. Det er verken uvanlig eller unaturlig at søkere opplever adopsjonsprosessen som privat og personlig. Noen opplever det som krevende at det offentlige skal utrede dem og vurdere dem som adoptivforeldre.

Utreder beveger seg inn på svært følsomme og personlige forhold for søkerne. Det er derfor viktig at utreder forklarer hva som er formålet med utredningen, og at utredningen og godkjenningsprosessen først og fremst skal sikre adoptivbarnet gode foreldre gjennom hele oppveksten.

For noen er det vanskelig å akseptere at de er ufrivillig barnløse. Hvis utreder vurderer at søker bør søke råd eller bistand fra fagpersoner før de går videre i adopsjonsprosessen, bør de informere søkerne om det.

Barnets rett til gode adoptivforeldre skal stå i sentrum. Samtidig skal utrederne legge til rette for en god dialog og ivareta søkerne på en god måte under utredningen. Å forene disse hensynene stiller store krav til utreder. Det er viktig at de som foretar utredningen har solid utredningskompetanse, kunnskap om barn, barns utvikling og omsorgsbehov, og kunnskap om adopsjon.

Mennesker påvirkes av personlige erfaringer, verdier og forestillinger. Utrederens egne holdninger vil kunne påvirke dialogen, samarbeidet med søkerne og utformingen av sosialrapporten. Det er derfor viktig at utreder er profesjonell og bevisst sitt eget syn på ulike spørsmål.

3.2 Nærmere om samtale med søkerne

Utredningsenheten skal ta kontakt med søkerne så snart de har mottatt oppdraget.

Utreder(e) skal ha en eller flere samtaler med søkerne og minst ett hjemmebesøk. Utredningssamtalene kan løfte fram nye og kanskje vanskelige spørsmål som søkerne trenger tid til å reflektere over. Det bør derfor gå litt tid mellom samtale.

Begge søkere skal være til stede under utredningssamtalene og ved hjemmebesøket. Utreder(e) må informere om at de regner med at søkerne har full og gjensidig åpenhet overfor hverandre og at de kan svare på alle spørsmål mens begge er til stede. Ektefeller eller samboere som skal adoptere sammen kan vurdere temaene ulikt og ha ulike motiver for beslutningen om å adoptere. Utreder kan be om enkeltsamtaler med hver av søkerne. Utreder må sette av god tid for å sikre at samtale gir mulighet for fordypping, ettertanke og refleksjon hos søkerne.

Den første samtale med søkerne bør gjennomføres med søkerne alene. Hvis søkerne har barn, bør utreder først danne seg et bilde av søkerne, hvordan de har involvert barna og hva de tror barna tenker om å få et søsken, før de snakker med barna. Utreder skal observere samspillet mellom søkerne og mellom søkerne og barna, for å få et inntrykk av familien som helhet, relasjoner og samspill.

Alle temaene i sosialrapportskjemaet skal gjennomgå med søkerne og omtales i utredningen. Det kan være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i selve skjemaet for å sikre at alle temaene blir gjennomgått og belyst.

4 Temaer som skal belyses i sosialrapporten

Formålet med utredningen er å få fram opplysninger om søkerens motivasjon, bakgrunn, livshistorie og erfaringer. Utreder skal belyse søkerens evne til å sette seg inn i det ukjente barnets perspektiv og om søkerne har en realistisk forståelse av ansvaret og den omsorgsoppgaven det innebærer å adoptere.

4.1 Utdanning og arbeid

I sosialrapporten skal det framgå hvilken utdanning og yrkeserfaring søkerne har. Det bør også framgå om søkerne trives i sitt arbeid, hvordan arbeidsdagen er organisert, og om arbeidssituasjonen gir rom for den fleksibiliteten som kan bli nødvendig for å følge opp adoptivbarnet.

4.2 Økonomi, boligstandard og bomiljø

Opplysninger om søkerens brutto inntekt siste år, månedslønn, bankinnskudd og gjeld, skal oppgis i søknadskjemaet og i sosialrapporten. Utreder må vurdere om det er samsvar mellom inntekter og utgifter, og at familien har en stabil økonomi. Formålet er å sikre at barnet får vokse opp under trygge og forutsigbare økonomiske forhold.

Adoptivbarnet vil kunne ha behov for å ha en forelder hjemme utover den perioden det gis lønnet foreldrepermisjon. Utreder bør derfor avklare hvilke tanker søkerne har om dette, om de kan være borte fra jobb, og hvordan de vil innrette seg hvis en av dem ikke kan jobbe, og om de har mulighet for å klare seg på én inntekt i en periode.

Hvis søker er arbeidsledig, bør det framgå av sosialrapporten hvordan dette påvirker/har påvirket familien økonomisk og hvordan søkerne ser på muligheten for arbeid og hvordan det vil påvirke deres framtidige økonomi.

Søkerne må ha en stabil bosituasjon og en alminnelig boligstandard, målt etter norske forhold. Sosialrapporten skal inneholde en kort beskrivelse av boligtype, areal, miljø og lekemuligheter.

4.3 Vandel

Hvis søker har anmerkning på politiattesten, skal søkers syn på forholdet beskrives i sosialrapporten. Søkers ektefelle eller samboers syn på forholdet skal også beskrives i rapporten.

4.4 Fysisk og psykisk helse hos søkerne og eventuelle barn i familien

Bufetat har ansvar for å opplyse saken, se forskrift om adopsjon § 5 første ledd. Regionen må vurdere om det er behov for tilleggsinformasjon før saken sendes til utredning. Regionen skal også vurdere om det er helseopplysninger som bør utredes av rådgivende lege eller psykolog.

Bufetat kan også innhente opplysninger fra personer i søkerens nettverk, se forskrift om adopsjon § 5 andre ledd.

Det skal framgå av sosialrapporten hvordan søker vurderer sin fysiske og psykiske helse. Det skal også framgå hvordan søker vurderer at helsen kan påvirke deres mulighet og kapasitet til å ha omsorg for et adoptivbarn og eventuelle andre barn i familien, i hele barnas oppvekstperiode.

Hvis søker har hatt eller har psykiske eller fysiske helseproblemer, skal det framgå i rapporten hvilken behandling søker har mottatt eller mottar og hvordan søker vurderer behandlingen han eller hun har fått. Det skal framgå hvordan søker vurderer sin egen helsesituasjon på kort og lang sikt og hvordan helsesituasjonen kan påvirke hans eller hennes framtidige omsorgsevne. Hvis søker er gift eller samboer, skal det også framgå hvordan han/hun opplever ektefellens/samboerens fungering i hverdagen og hvordan han/hun vurderer deres framtidig samlede omsorgskapasitet.

Hvis søkerne har opplevd tap og/eller traumer i sitt liv, skal det framgå i rapporten hvordan søker tenker det kan påvirke dem som foreldre til et adoptivbarn. Det bør også framgå i rapporten om og i så fall hvordan søker konkret har forholdt seg til og bearbeidet tapet eller traumet.

Hvis søker er arbeidsledig, bør det gå fram hva som er årsaken til arbeidsledigheten og hvordan arbeidsløsheten har påvirket/påvirker familien følelsesmessig og økonomisk.

4.5 Bakgrunnen for adopsjonsønsket

Det skal framgå av sosialrapporten hvorfor søkerne søker om adopsjon. Søkerne skal beskrive sin prosess fra de begynte å tenke på adopsjon frem til de tok beslutningen om å adoptere. Det skal gå fram av sosialrapporten om søkerne har mulighet for å få egne barn, hvilke alternativer de har vurdert for å bli foreldre, og om begge ektefellene/samboerne er motiverte for å adoptere.

Det skal framgå i sosialrapportene hvilke refleksjoner søkerne har om forskjellene mellom å bli foreldre til et egenfødt barn og å bli foreldre gjennom adopsjon. Det bør videre framgå av rapporten hvilke forventninger søkerne har til barnet.

Hvis søkerne gir uttrykk for at de ønsker å adoptere for at barn som er i familien skal få søsken, skal sosialrapporten gi en beskrivelse av barna som allerede er i familien, deres fungering og deres syn på adopsjon. Søker skal beskrive hvordan de tenker det vil være for adoptivbarnet og bli en del av deres familie. Det skal også framgå hvordan søkerne tenker adoptivbarnet vil påvirke familien og hvordan barnet de allerede har vil ta imot barnet.

Hvis søkerne har mistet et barn, skal det framgå av sosialrapporten hvordan dette har påvirket søkerne. Det skal også framgå hvordan de har bearbeidet tapet, hvordan de tenker det vil påvirke dem som foreldre til et adoptivbarn, og hvordan det har påvirket deres beslutning om å adoptere.

Hvis søkerne er ufrivillig barnløse, skal det framgå av sosialrapporten om de er utredet og behandlet for barnløsheten, hvilken innvirkning barnløsheten har hatt på deres forhold, og hvordan de har bearbeidet/bearbeider sorgen over ikke å kunne få egne barn.

Er søker under fertilitetsbehandling samtidig med at de søker om adopsjon, skal søkerens begrunnelse for å velge en parallell prosess framgå av rapporten. Det er viktig at en eventuell tvil om å adoptere framgår av sosialrapporten.

4.6 Søkerens syn på ventetiden

Ventetiden er ofte lang, og kan endre seg i løpet av prosessen. Det er en utfordring søkerne må klare å leve med. Det bør framgå av rapporten hva søkerne tenker om ventetiden og at adopsjonsprosessen kan ta lang tid, og hvordan de vil forholde seg til usikkerheten og ventingen.

4.7 Søkerens oppvekst

Det søker formidler om sin oppvekst og familieforhold, blant annet hvordan de relasjonelle forhold har vært i deres familie, skal framgå av sosialrapporten.

Søker skal beskrive atmosfæren i hjemmet, om hjemmet var utadvendt eller lukket, hva som opptok foreldrene, foreldrenes oppdragerstil og forholdet mellom foreldrene og søker.

Dersom det framgår at det har vært store utfordringer, spesielle opplevelser, eller spesielle livsbetingelser i søkerens oppvekst, må dette beskrives nærmere. Sosialrapporten skal belyse hvordan oppvekst, barndom og ungdomstid preger søker som voksen og hvordan søker vurderer at deres egen oppvekst og tilknytningshistorie vil kunne få innvirkning på deres egen foreldrefunksjon.

4.8 Ekteskap/samboerskap og familieliv

Hvis ektefeller/samboere søker om å adoptere sammen, skal det framgå av sosialrapporten hvor lenge de har bodd sammen og om samlivet virker stabilt.

Forholdet og samspillet mellom søkerne har betydning for om de er egnet som adoptivforeldre sammen. Det skal framgå av sosialrapporten hvilken felles historie partene har og hvordan de organiserer sitt hverdagsliv.

Det er også viktig å få fram begge søkeres opplevelse og vurdering av forholdet, og hvordan de vil samarbeide om omsorgsansvaret for adoptivbarnet og eventuelt andre barn i familien.

Har en eller begge søkere tidligere vært gift eller samboer, bør det framkomme i rapporten og også om og i så fall hvilke innvirkning det har på relasjonene mellom søkerne nå.

Livssyn og levemåte

Er søkerne medlem av et trossamfunn eller en livssynsorganisasjon, skal det framgå av rapporten. Søkerne skal beskrive hvilken innvirkning livssynet har på deres liv og hverdag.

Hvis søkerne ikke tilhører noe trossamfunn/livssynsorganisasjon, skal det framgå av rapporten hvilke verdigrunnlag de har. Har søkerne en spesiell levemåte, skal dette belyses i sosialrapporten.

Søkeres synspunkter på barneoppdragelse skal belyses. Dersom søkerne har barn, bør det framgå hva slags oppdragerstil de har, og hvilke erfaringer de har med oppdragelse av egne barn.

I sosialrapporten skal det også framgå hvilket forhold søkerne har til alkohol og medikamenter, og hvordan det påvirker deres levesett og helse.

Beskrivelse av barna søkerne har omsorg for

Har søkerne barn, skal det komme fram om det er felles barn, særkullsbarn, adoptivbarn eller fosterbarn.

I rapporten skal barnets eller barnas helse, utvikling, interesser, relasjoner til foreldrene, søsken og miljøet rundt beskrives. Barnas innstilling til å få et adoptert søsken skal også beskrives.

Hvis søkerne allerede har et adoptivbarn, må det framgå hvordan barnet har det i familien, hvordan det har tilpasset og utviklet seg. Søker må beskrive tilknytningsprosessen mellom barnet og søkerne.

Hvis søkerne har barn med særlige behov, for eksempel et funksjonshemmet eller kronisk sykt barn, skal barnets fungering og hvilken innvirkning det har på familien som helhet, beskrives. Mottar familien hjelp eller har tiltak og avlastning i forbindelse med sine omsorgsoppgaver, skal dette redegjøres for.

Har søkerne fosterbarn, må det opplyses om plasseringskommunen er kjent med at søkerne har startet en adopsjonsprosess. Det må videre opplyses om hvilke framtidige planer plasseringskommunen har for fosterbarnet.

Beskrivelse av barn som ikke bor hos søkerne

Hvis noen av søkerne har barn fra tidligere forhold, skal det framgå av sosialrapporten hvem som har foreldreansvar for barnet, hvor barna bor og eventuelt hvilken samværsordning søker har med barnet. Søker skal beskrive hvordan samarbeidet med den andre forelder fungerer.

Har en av søkerne barn fra tidligere som han eller hun har liten eller ingen kontakt med, skal det framgå av sosialrapporten hva årsaken til det er.

Hvis søkerne har hatt fosterbarn eller vært besøkshjem for barn som ikke lenger bor hos dem, skal søkerne beskrive forholdet til barnet og hvordan de opplevde å være fosterforeldre eller besøkshjem.

4.9 Nettverk, sosialt miljø og interesser

Søkers nærmeste venne- og familienettverk skal beskrives. Det skal framgå hvor stabilt og tilgjengelig nettverket er i hverdagen. Det bør også framgå om søkerne har venner eller slektninger som har erfaring med adopsjon, og hvilken kontakt de har med disse.

Ved søknad om adopsjon fra utlandet bør det opplyses om søkerne kjenner familier med barn adoptert fra utlandet. Barnet skal i de fleste tilfeller innlemmes i søkeres familier utover selve kjernefamilien. Den øvrige families holdning til utenlandsadopsjon, også deres kunnskap om og innstilling til personer med en annen etnisk bakgrunn, er derfor viktig å få belyst.

4.10 Søkernes alder

I sosialrapporten skal det framgå hvordan søkerne har reflektert over spørsmålet om adopsjon i et framtidsperspektiv på minst 15 til 20 år.

Dersom søkerne har høy alder, bør det fremgå hvordan søker tror alderen vil kunne påvirke deres overskudd og kapasitet i hele barnets oppvekst og hvordan det vil være for barnet å ha eldre foreldre.

4.11 Kunnskap om og forståelse for adoptivbarns behov

Fra 1. juli 2018 skal alle søkere utredes for adopsjon av ett barn under 5 år eller to søsken som begge er under 5 år. Søkere må være egnet og motiverte for begge alternativene.

Søkerne bør redegjøre for sin motivasjon for å adoptere og hvilke forutsetninger de har for å løse omsorgsoppgavene for et adoptivbarn opp til 5 år eller et søskenpar. ▸

Adoptivbarnets identitet

Søkernes refleksjoner om hvordan det vil være for et barn med et annerledes utseende å komme til dem og hvordan de vil takle situasjoner hvis de selv eller barnet får spørsmål og negative bemerkninger fra andre, skal fremgå av sosialrapporten.

Det skal også fremgå av rapporten hvordan søkerne vil forholde seg til at adoptivbarnet har biologiske foreldre og en historie før det blir adoptert, og adoptivbarnets behov for kunnskap om egen identitet og opprinnelse.

Det skal videre fremgå av rapporten hvilke tanker søker har om barn som har opplevd flere brudd i sine nære relasjoner og hvilke forventninger de har til barnets evne til å knytte seg til dem. Søker skal beskrive hvordan de vil legge til rette forholdene og omsorgen for barnet etter omsorgsovertakelsen og hvordan de vil kommunisere med barnet.

Adoptivbarns omsorgsbehov

Barn som adopteres fra utlandet kan ofte være i dårlig fysisk og psykisk form når de kommer til sine adoptivforeldre. Barnet har ofte flyttet en rekke ganger eller bodd på barnehjem i kortere eller lengre tid før adopsjonen. Barnet kan ha opplevd en rekke relasjonelle brudd eller være understimulert. Barnet kan i tillegg også ha vært ruseksponert under svangerskapet eller opplevd fysisk og psykisk mishandling. Hvordan disse forholdene vil kunne prege barnets utvikling er vanskelig å forutsi på adopsjonstidspunktet.

Søkernes refleksjoner om hvordan barnets bakgrunn kan prege barnet, hvilke omsorgsbehov og behov for støtte og bistand barnet kan ha under oppveksten, skal framgå av sosialrapporten.

Kunnskap om og erfaring med barn

Ved søknad om forhåndssamtykke til å adoptere barn, kan det legges vekt på søkerens erfaring med og kunnskap om barn, se forskrift om adopsjon § 1 fjerde ledd. Dette innebærer at søkerens omgang med barn i dagliglivet bør beskrives. Dersom søkerne selv mener de har ressurser knyttet til barn generelt og til adopterte barn spesielt, bør dette komme fram i utredningen.

Hvis en søker har yrkeserfaring eller utdanning rettet mot barn, skal han eller hun utdype på hvilken måte det har gitt dem kunnskap, innsikt og erfaring som kan være nyttig for dem som adoptivforeldre.

Søkers erfaring med hjelpeapparatet

Det skal fremgå av sosialrapporten hva søker vil gjøre hvis de selv eller barnet skulle få behov for hjelp og hva de tenker om å søke å motta profesjonell hjelp.

Hvis søker har erfaring med hjelpeapparatet, skal erfaringene beskrives i sosialrapporten. Det skal gå fram hvilken hjelp søker har fått og hvilke erfaringer søker har med hjelpeapparatet.

4.12 Enslige søkere

Søker skal beskrive hvordan han eller hun har tenkt å innrette sin hverdag med barnet, og hvordan de vil innrette sitt arbeid, økonomi, bolig, fritidsaktiviteter, nettverk, m.m.

I vurderingen skal det legges vekt på om søkeren har et stabilt, varig og godt nettverk som er tilgjengelig i hverdagen og om barnet vil sikres kontakt med begge kjønn i oppveksten. Søkerens familie- og vennernettverk må belyses konkret og beskrives i sosialrapporten. Generelt anses søkeers familienettverk mer stabilt enn vennernettverk.

Det skal også framgå av sosialrapporten hvilke refleksjoner søker har gjort seg om å ha eneansvaret for et barn og det ikke å ha en partner å dele hverdagsbekymringer og gleder med. Det skal framgå av sosialrapporten hvor mye avlastning i hverdagen søker kan regne med fra sitt nettverk. Forventningen må være begrunnet og realistisk.

4.13 Særlig om nasjonal spedbarnsadoptsjon

Når det gjelder adoptsjon av norsk spedbarn, har Bufetat og det faglig rådgivende utvalget for adoptsjonssaker behov for noen tilleggsopplysninger.

Søker må beskrive hvordan de kan og vil legge til rette for å ta imot et barn på svært kort varsel, som regel uten mulighet til noen særlige forberedelser. Det må også gå fram av sosialrapporten at søkerne er forberedt på at det i enkelte tilfeller kan ta lang tid fra barnet er plassert hos dem, til selve adoptsjonen er endelig gjennomført, for eksempel fordi en eventuell farskapssak kan trekke ut i tid.

Foreldrene kan også komme til å trekke tilbake samtykket helt fram til adoptsjonsbevilling er gitt. Søkeres refleksjoner rundt dette og hvordan de vil takle en slik situasjon skal framgå av rapporten.

Søkerne må gjøres oppmerksomme på at barnet kan være av en annen etnisk bakgrunn enn norsk. Barna som frigis for adoptsjon har ulike behov og egenskaper, og flere har vært eksponert for rus under svangerskapet. Noen barn har søsken som ikke er adoptert. Søkeres tanker om hvilken betydning disse forholdene har for barnet og dem, skal framgå av rapporten.

Når søkere både søker om forhåndssamtykke til adoptsjon av barn fra utlandet og norsk adoptsjon av spedbarn, skal det framgå av sosialrapporten hvorfor søkerne ønsker å søke parallelt og hvilke tanker de har når det gjelder likheter og forskjeller mellom de to adoptsjonstypene.

5 Søkeres underskrift

Søkerne skal skrive under på faktadelen av sosialrapporten og med det godkjenne de faktiske opplysningene.

6 Vurdering og anbefaling

Utredning skal gi sin vurdering av søkerne, basert på de opplysninger som er fremkommet i faktadelen og inntrykket søkerne har gitt under utredningen.

I vurderingsdelen skal det gis en grundig utdyping av de sentrale spørsmålene utredningen har drøftet i samtaler med søkerne. Utredningens vurderinger og det nærmere grunnlaget for disse skal utdypes i rapporten.

Det må gå klart fram hva som er opplyst av søkerne og hva som er utredningens vurderinger.

6.1 Om utredningsprosessen

Det er viktig at sosialrapporten utdyper søknaden på en måte som gir Bufetat et godt vurderingsgrunnlag.

Det skal opplyses hvor mange samtaler som er gjennomført med søkerne i hjemmet og ellers, og over hvor lang tid utredningen har pågått.

Utredningsprosessen skal beskrives. Hvis det har vært utfordringer knyttet til gjennomføringen av utredningen, skal det redegjøres for hva de gikk ut på. Det kan eksempelvis handle om søkeres åpenhet, refleksjons- og samarbeidsevne eller kommunikasjonsform.

6.2 Utredningsenhetens underskrift og stempel

Sosialrapporten skal dateres og undertegnes av ansvarlig utreder og leder påført tittel. Alle sidene i rapporten skal stemples. Søkerne skal gis innsyn i rapportens vurderingsdel.

6.3 Vurdering – søknad om forhåndssamtykke

Det er Bufetat som, på grunnlag av en helhetsvurdering av søkerne ut fra opplysningene og dokumentasjonen som er lagt fram og sosialrapporten, avgjør om søkerne er egnet til å adoptere og innvilger søknaden om forhåndssamtykke.

Søkerne skal ha egenskaper som gjør dem egnet som omsorgspersoner, og de skal kunne sikre barnet et hjem preget av trygghet og stabilitet. Viktige vurderingstema vil derfor være søkerens evne til refleksjon, empati- og innlevelsesevne, toleranse, fleksibilitet, tålmodighet, overskudd og følelsesmessig modenhet. Bare adopsjonssøkere med muligheter for å kunne ivareta barnet under hele oppveksten kan gis forhåndssamtykke til å adoptere.

6.4 Anbefaling - søknad om norsk spedbarnsadopsjon

Hvis søkerne ønsker å stå i registeret for nasjonal spedbarnsadopsjon, skal sosialrapporten inneholde en begrunnet anbefaling. Det skal gå klart fram om utreder mener at søkerne bør få adoptere et spedbarn født i Norge eller ikke.